

► zorgcentra. De boodschap was duidelijk: de wet ging veel te ver, euthanasie bij niet-terminale patiënten was uitgesloten en voor terminale patiënten moest een palliatieve filter worden ingebouwd. In de praktijk stellen drie op de vier Vlaamse ziekenhuizen bijkomende voorwaarden voor euthanasie. Met andere woorden: pas als allerlei palliatieve zorgen geen soelaas meer kunnen bieden, is het eventueel een optie. 'In een beperkt aantal gevallen kan men inderdaad naar euthanasie grijpen omdat andere oplossingen, zoals pijnbestrijding en comfortzorg, niet werkzaam blijken te zijn', zegt Peter Degadt. 'Daarbij is het belangrijk dat we artsen de ruimte laten om voor elke patiënt de beste oplossing te zoeken.'

In vrijzinnige kringen wekt die houding grote ergernis op. 'Dat is bijna *mercy killing*', zegt Distelmans. 'Het is iets helemaal anders als je iemand euthanasie geeft uit compassie en mededogen dan als je dat doet uit respect voor zijn zelfbeschikkingsrecht.' Maar het recht om zelf over je eigen leven en dood te beslissen, ligt bij gelovigen natuurlijk gevoelig. Degadt: 'Het zelfbeschikkingsrecht van de patiënt beantwoordt aan een neoliberal mens-

'Het zelfbeschikkingsrecht beantwoordt aan een liberaal mensbeeld, waarbij mensen zich autonoom een weg door het leven knokken.'
(Peter Degadt, *Zorgnet Vlaanderen*)

beeld, waarbij mensen zich autonoom een weg door het leven knokken. Dan beschouw je elk mens als een individu, los van alle anderen. En dat is niet hoe wij het leven zien.'

Toch heeft de legalisering van euthanasie ook in de katholieke ziekenhuizen voor veranderingen gezorgd: palliatieve zorg heeft er een enorme boost gekregen. Maar

ook daar kijkt Distelmans nogal sceptisch naar. 'Dezelfde ziekenhuizen die nu geen euthanasie willen uitvoeren, stonden destijds ook weigerachtig tegenover palliatieve zorg. Ze wilden niet de reputatie krijgen dat er bij hen mensen stierven', zegt hij. 'En net zij houden nu vast aan palliatieve zorg als alternatief voor euthanasie. Blijkbaar is hun geheugen nogal kort.'

Of het nu als allerlaatste redmiddel wordt beschouwd of als een van de vele mogelijke medische handelingen aan het einde van een mensenleven, in veel Vlaamse ziekenhuizen vindt weleens euthanasie plaats. En nergens is dat een beslissing waar licht over wordt gegaan. 'Ik vind het zeer positief dat er enige terughoudendheid blijft bestaan', zegt Peter Degadt. 'Want als die wegvalt, vrees ik dat euthanasie steeds vlotter zal worden toegepast. In tijden dat onze zorgcapaciteit door de vergrijzing zwaar onder druk komt te staan, maakt dat me bang. Zeer bang.' **K**

MET MEDEWERKING VAN KARINE CLAASSEN EN SIMON DEMEULEMEESTER.

**VOLGENDE WEEK
OVER EN OUD**

Moord en doodslag

De wetgever heeft geen specifieke sancties vastgelegd voor inbreuken tegen de euthanasiewet. Daardoor worden die in de praktijk niet afgestraft.

'Elke inbreuk tegen de euthanasiewet is eigenlijk moord of doodslag', zegt professor medisch recht Herman Nys (K.U.Leuven). 'Dat betekent dus dat een arts in theorie zeer zware straffen kan krijgen als hij de procedure niet volledig naleeft.' Dat geldt zowel voor de procedurele voorwaarden, zoals het invullen van de vereiste documenten, als voor de voorwaarden in verband met de gezondheidstoestand van de patiënt.

Net daarom zijn sommige dokters volgens Nys niet snel geneigd om een euthanasie-

geval te melden en interpreteert de Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie de voorwaarden niet al te strikt. 'Zo heb ik weet van een zaak waarbij de commissie er geen graten in zag dat er geen schriftelijk verzoek was. Nochtans is dat verplicht', zegt Nys. 'Een ander voorbeeld: een arts meldde een euthanasiegeval pas na een week in plaats van na de wettelijk voorgeschreven vier dagen. Maar ook dat vond de commissie geen probleem. De commissie werkt in de praktijk dus vaak als een buffer tussen de arts en het gerecht.' Volgens Wim

Distelmans, voorzitter van de euthanasiecommissie, is daar niets mis mee. 'De commissie is in het leven geroepen om te onderzoeken of alle wettelijke voorwaarden zijn nageleefd', zegt hij. 'Als dat het geval is, hoeven procedurele fouten geen problemen op te leveren. Anders had men de controletaak evengoed aan een ambtenaar kunnen geven die voor elk geval de lijst met voorwaarden afvinkt.'

Toch vinden nogal wat juristen en artsen dat er minder zware sancties, zoals geldboetes, zouden moeten worden vastgelegd om inbreuken tegen de euthanasiewet te bestraffen. 'Stervensbegeleiding waarbij de wil van de patiënt en de relationele zorg centraal staan, is immers van een totaal andere ethische orde dan opzettelijke dood en moord', zegt dokter Marc Cosyns. 'Euthanasie stond en staat nog steeds niet in de strafwet.'

Al zijn er nogal wat mensen die daar graag verandering in zouden brengen. Juriste Evelien Delbeke van de Universiteit Antwerpen, bijvoorbeeld. 'Om te beginnen moet er voor levensbeëindiging op verzoek een afzonderlijke strafbepaling komen met een lagere strafmaat dan die voor moord', zegt ze. 'In de euthanasiewet kan dan staan onder welke voorwaarden euthanasie niet strafbaar is. Worden de materiële voorwaarden in verband met de toestand van de patiënt geschonden, dan valt dat automatisch onder die strafbepaling. Voor procedurele fouten zouden specifieke sancties moeten worden ingeschreven in de euthanasiewet zelf. Maar die moeten dan wel in verhouding staan tot de inbreuk. Zo zouden minder zware fouten naar het tuchtorgaan van de Orde van Geneesheren kunnen worden doorgestuurd.'